

Tematy ustnego egzaminu maturalnego z języka polskiego rok szkolny 2011/2012

Literatura

1. Od antycznego herosa do współczesnego bojownika. Omów i porównaj różne kreacje rycerza i żołnierza w literaturze.
2. Topos labiryntu i jego różnorodne funkcjonowanie w literaturze – omów na przykładach z różnych epok literackich.
3. Arkadia wymarzona i arkadia utracona. Omów wybrane realizacje toposu.
4. Dawne i współczesne wizje świętości. Omów przemiany wizerunku na wybranych przykładach literackich.
5. Barokowe inspiracje w prozie i poezji XX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
6. Dziedzictwo sarmackie w literaturze epok późniejszych. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
7. Utopie i antyutopie. Zaprezentuj różne wizje światów literackich na wybranych przykładach i odczytaj ich funkcje.
8. Człowiek u wrót piekieł. Zinterpretuj funkcjonowanie motywu piekła w literaturze na wybranych przykładach.
9. Demony, diabły i inne personifikacje zła. Przedstaw i zinterpretuj funkcje tych motywów w literaturze na wybranych przykładach.
10. Polski dwór – od sielanki do groteski. Porównaj różne ujęcia tego tematu w literaturze.
11. Małe ojczyzny – krajobrazy polskie jako wartości wobec wyzwao wielkiego świata. Rozważ temat, odwołując się do wybranych tekstów.
12. Funkcja domu, kamienicy, dworku w kreowaniu świata przedstawionego. Rozważ na wybranych przykładach.
13. Przyroda jako inspiracja pisarzy w różnych epokach literackich. Omów funkcje opisów przyrody na wybranych przykładach.

14. Na wybranych przykładach wyjaśnij znaczenie konwencji naturalistycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
15. Zaprezentuj różnorodne sposoby wykorzystania motywu lustra w literaturze.
16. Odczytaj funkcje motywu tańca w wybranych tekstach literackich.
17. Porównaj sposób kreacji świata w literaturze fantasy i science fiction.
18. Tradycyjne motywy i konwencje w literaturze science fiction. Rozważ temat na podstawie wybranych przykładów
19. Motywy mitologiczne i baśniowe we współczesnej literaturze fantasy. Omów temat, uwzględniając przykłady z literatury polskiej i obcej.
20. Dialog twórców literatury z filozofami. Omów zagadnienie, wykorzystując wybrane przykłady dzieł literatury dawnej lub/ i współczesnej.
21. Artysta jako bohater literacki. Omów na wybranych przykładach.
22. Bohater negatywny i jego funkcja w literaturze różnych epok. Przedstaw na kilku wybranych przykładach.
23. Bohater determinowany przez swoje otoczenie. Omów wpływ środowiska na postawy wybranych postaci literackich.
24. Człowiek sukcesu i bohater przegrany. Scharakteryzuj wybrane przykłady postaci literackich w wybranych utworach z różnych epok.
25. Bohater poszukujący. Przedstaw różne kreacje literackie, odnosząc się do wybranych przykładów.
26. Różne wizerunki kobiet w literaturze. Scharakteryzuj je, odwołując się do wybranych utworów i bohaterek literatury polskiej i obcej.
27. Człowiek i maszyna w twórczości Stanisława Lema. Omów sposoby funkcjonowania motywu.
28. Sen, wizja, prorocтво w wybranych utworach różnych epok. Objasnij funkcje tych konwencji i znaczenie dla wymowy utworu.
29. Literatura jako diagnoza stanu społeczeństwa. Odwołując się do utworów z różnych epok literackich, wykaż, że są one wiernym obrazem rzeczywistości, w której powstały.
30. Niepokoje ludzi schyłku wieków. Dokonaj analizy zjawiska na przykładzie twórczości wybranych autorów.
31. Obraz rewolucji w literaturze. Zaprezentuj różne punkty widzenia na temat konsekwencji rewolucji w życiu człowieka i społeczeństwa.

32. Rozstania bohaterów literackich. Na wybranych przykładach omów różne sposoby ujęcia motywu pożegnania.
33. Biografia jako klucz do odczytania twórczości pisarza (np. A. Osieckiej, E. Stachury, M. Jasnorzewskiej-Pawlikowskiej).
34. „Poeci przekłęci”. Omów twórczość wybranych autorów w kontekście ich biografii.
35. Poeta – bard epoki. Objasnij fenomen tego zjawiska w kontekstach historycznych na wybranym przykładzie (lub przykładach).
36. Małe formy poetyckie literaturze polskiej. Zinterpretuj wybrane przykłady w kontekstach np.: estetycznym, biograficznym, filozoficznym.
37. Na wybranych przykładach określ cechy powieści awanturkowo-przygodowej.
38. Na wybranych przykładach określ cechy i wskaż typy powieści kryminalnych.
39. Sposoby kreacji bohaterów w powieści kryminalnej. Omów temat na wybranych przykładach.
40. Zbadaj związek poetyki groteski z wymową utworu w wybranych przykładach literackich.
41. Wieś i jej mieszkańcy. Zaprezentuj różne konwencje przedstawiania tego motywu w literaturze wybranych epok.
42. Żartem, serio, ironicznie. Różne sposoby mówienia o wadach Polaków. Rozważ na wybranych przykładach.
43. Wizerunek Polaka w literaturze. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów literackich różnych epok.
44. J. Słowacki, S. Wyspiański i W. Gombrowicz jako demaskatorzy mitów o Polsce i Polakach. Zinterpretuj utwory, odczytując intencje autorów.
45. Przedstaw i oceń różne koncepcje patriotyzmu w wybranych utworach twórców różnych epok.
46. Poezja jako narzędzie walki z systemem totalitarnym. Omów zjawisko, odwołując się do wybranych utworów powstałych po drugiej wojnie światowej.
47. Zwycięzcy i pokonani. Literacki obraz doświadczeń Polaków w czasie II wojny światowej.
48. Poezja jako wyraz refleksji egzystencjalnej człowieka. Odczytaj wybrane przykłady w kontekście filozoficznym.
49. Literatura jako przetworzenie doświadczeń totalitaryzmu. Omów zagadnienie, sytuując wybrane przez siebie przykłady literackie (np. powieści A. Camusa, T. Konwickiego, G. Orwella, S. Lema, A. Huxleya) w kontekście historycznym.

50. Porównaj różne sposoby widzenia Holocaustu w literaturze polskiej.
51. Czasy PRL-u i ich obraz w twórczości artystów niepokornych. Zinterpretuj wybrane przykłady literackie w kontekście historycznym i estetycznym.
52. Dyskusja na temat popkultury w poezji współczesnej. Zanalizuj i zinterpretuj wybrane teksty.
53. Na wybranych przykładach twórczości np. S. Barańczaka, W. Szymborskiej, T. Różewicza, Z. Herberta omów rolę frazeologizmów w polskiej poezji współczesnej.
54. Poezja Wisławy Szymborskiej jako wyraz refleksji nad egzystencją człowieka. Omów temat na podstawie wybranych utworów poetki.
55. Tytuł, motto, ostatnia scena – jako klucze do interpretacji dzieła literackiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
56. Jakie wartości decydują o nieśmiertelności dzieła literackiego? Rozwiń temat, odwołując się do wybranych utworów literackich.
57. Polacy w konfrontacji z innymi narodami. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
58. Porównaj różne kreacje bohatera zbiorowego w literaturze polskiej i obcej.
59. Obraz domu rodzinnego w literaturze. Omów i porównaj różne realizacje tego motywu w utworach pisarzy polskich i obcych.
60. Przedstaw kreację bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny światowej i próbują odbudować świat wartości. Odwołaj się do wybranych przykładów literackich.
61. Fascynacja twórców żywiołami. Omów temat na wybranych przykładach motywu morza w literaturze.
62. Relacje między rodzicem a dzieckiem w literaturze różnych epok. Omów problem na wybranych przykładach.
63. Zaprezentuj i oceń najciekawsze, twoim zdaniem, portrety bohaterów literackich skazanych na samotność i samotnych z wyboru.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

64. Inspiracje antyczne w kulturze. Scharakteryzuj je, analizując wybrane dzieła literackie i inne (np. malarskie, architektoniczne, rzeźbiarskie, muzyczne).
65. Filmy Andrzeja Wajdy jako interpretacja dzieł literatury polskiej. Omów wybrane przykłady.
66. Kulturotwórcza rola Biblii. Przedstaw kilka aspektów i objaśnij na przykładzie różnych tekstów kultury.

67. Realizm magiczny jako sposób kreacji świata w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
68. Ekspresja toposu piety i Stabat Mater. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z dziedziny literatury, muzyki i/lub sztuk plastycznych.
69. Omów różne sposoby portretowania dziecka w literaturze i malarstwie.
70. Literatura i sztuka średniowiecza jako źródło inspiracji dla współczesnych twórców. Omów na wybranych przykładach.
71. Topos ogrodu w literaturze i sztuce. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych dzieł kultury.
72. Dramaty Szekspira i ich filmowe realizacje. Porównaj wybrane dzieła filmowe z pierwowzorem literackim, zwracając uwagę na wykorzystanie specyfiki tworzywa i środków wyrazu w filmach.
73. Klasycyzm w różnych dziedzinach sztuki. Omów temat, odwołując się do kilku wybranych przykładów
74. Ważne wydarzenia historyczne i sposób ich prezentacji w literaturze i sztuce. W omówieniu odwołaj się do różnych przykładów dzieł.
75. Portrety Sarmatów w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
76. "Ku pokrzepieniu serc". Odwołując się do dzieł literackich i malarskich, wyjaśnij, jak ową ideę realizowała polska sztuka XIX wieku.
77. Impresja w poezji i malarstwie końca XIX wieku. Wskaż podobieństwa w technice obrazowania, uwzględniając specyfikę tworzywa obu dziedzin sztuki.
78. Czy Stanisław Wyspiański, Patron Szkoły, może stać się mentorem młodego człowieka XXI wieku? Zaprezentuj sylwetkę artysty i uargumentuj odpowiedź.
79. Sztuka wobec niewyraźnego. Zaprezentuj różne symbole w tekstach kultury i odczytaj ich wieloznaczność.
80. Piękno i brzydota jako kategorie estetyczne w literaturze i malarstwie w różnych epokach. Omów na wybranych przykładach.
81. Obraz miasta molocha – w różnych epokach literackich. Omów zagadnienie na przykładach literatury i filmu, poszukując źródeł takiej kreacji rzeczywistości
82. Obraz Łodzi w literaturze i innych tekstach kultury. Zaprezentuj na podstawie wybranych dzieł.
83. Przedstaw portrety Żydów i świat ich kultury w wybranych tekstach literackich i malarstwie różnych epok.

84. Omów różne funkcje motywu gór, analizując wybrane dzieła literatury i sztuki.
85. Surrealizm w literaturze i sztuce. Porównaj środki artystycznego wyrazu w wybranych przykładach.
86. Obraz Afryki i jej mieszkańców. Zaprezentuj zagadnienie, odwołując się do różnych tekstów kultury.
87. Motyw wampira w wierzeniach ludowych, literaturze i filmie. Omów jego funkcje w tekstach kultury, odwołując się do wybranych przykładów.
88. Literackie i artystyczne wartości komiksu. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
89. Wzajemne inspiracje literatury i muzyki. Przedstaw temat w oparciu o wybrane teksty kultury.
90. Zbigniew Herbert i Krzysztof Kieślowski jako twórcy dekalogu człowieka czasów zagrożenia. Wyciągnij wnioski z porównania wybranych dzieł.
91. Twórca wobec totalitaryzmu. Na podstawie wybranych dzieł literackich i filmowych uzasadnij, że sztuka może być narzędziem walki z systemem.
92. Czasy PRL-u i ich obraz w sztuce propagandowej. Omów poetykę socrealizmu na wybranych przykładach literatury i np. malarstwa, plakatu, piosenki, filmu
93. W kręgu piosenki poetyckiej. Omów sposoby obrazowania poetyckiego, ekspresję i nastroje – w wybranych tekstach literatury i kultury współczesnej.
94. Istota i funkcja brzydoty. Przedstaw temat i omów na wybranych przykładach z literatury i sztuki.
95. Pojedynek rywali i specyfika relacji między nimi w literaturze i filmie. Omów zagadnienie, prezentując wybrane pary bohaterów.
96. Postać anioła w literaturze i sztuce. Omów funkcje tego motywu w wybranych tekstach kultury.

Język

97. Język mówiony jako tworzywo literatury, np. w twórczości B. Prusa, J. Tuwima, M. Białoszewskiego, S. Barańczaka. Zanalizuj celowo dobrane utwory.
98. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
99. Mody i natręctwa językowe we współczesnej polszczyźnie mówionej. Zaprezentuj wnioski wobec problemu w oparciu o zgromadzony materiał językowy.

100. Źródła komizmu językowego. Zbadaj zjawisko, wykorzystując przykłady języka artystycznego i potocznego.
101. Język utworu jako pole eksperymentu artystycznego. Objaśnij zagadnienie na wybranych przykładach literackich (np. w poetyce J. Tuwima, M. Białoszewskiego, W. Gombrowicza, Witkacego).
102. Shop, marketing i globalizacja. Oceń zjawisko inwazji zapożyczeń językowych we współczesnej polszczyźnie, ilustrując wypowiedź zebrany materiał nagłówków prasowych.
103. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego na konkretnych przykładach.
104. Zanalizuj perswazyjną funkcję języka na przykładach tekstów propagandowych.
105. Związki frazeologiczne w języku polskim. Omów ich źródła, klasyfikację i funkcje, wykorzystując przygotowane przykłady językowe.
106. Analizując obraz świata, jaki tworzą reklamy, oraz język sloganu reklamowego, objaśnij funkcje obrazu i języka w reklamie.
107. Różne sposoby bogacenia języka polskiego. Omów problem na podstawie wybranych przykładów z literatury i języka codziennego.
108. Ważne jest nie tylko co, ale i jak mówimy. Odwołując się do wybranych przykładów sytuacji komunikacyjnych, omów zagadnienie kultury języka.
109. Scharakteryzuj różne typy stylizacji językowej i ich funkcje w literaturze.
110. Zbadaj funkcje stylizacji biblijnej w wybranych tekstach literackich.
111. Scharakteryzuj styl literacki twojego ulubionego pisarza na podstawie wybranych fragmentów jego utworów.
112. Zaprezentuj tradycje Twojego regionu na podstawie wybranych tekstów kultury. W analizie uwzględnij literaturę i język.
113. „Informatyzacja języka”. Przeanalizuj i przedstaw na wybranym materiale tendencje współczesnego języka, wynikające z upowszechnienia technologii informacyjnej w społeczeństwie (leksyka, frazeologia, słowotwórstwo).

Zestaw tematów przygotowały nauczycielki języka polskiego:

*B. Czembrowska,
M. Matecka,
K. Miłoszewska,
B. Strzelecka.*